

י.א.א. קורצ'אק קורצ'אק
 ישראל תפרא קורצ'אק

צלוקת

מאת יאנוש קורצ'אק, כתבים ט', עמ' 286-288
 תרגום: אורי אורלב

אף אָחד לא רצה לשבת ליד הילד הזה, ומכיון שלא רצו גם לא ישבו וגמרונו.
 אָבל ישיק, ילד שקט, ישיק - גם אם אינו רוצה ומישוהו מצוה עליו, הוא נשמע לו. ורק לא נעים לו.
 אָפְשֵׁר להצטרף ולהיות שלישי על ספסל, אָבל זה אסור אפילו שמישהו מסכים, לא היתה ברירה.
 ישיק ישב ליד הילד הזה.
 ישיק לא בוכה, הוא יודע שצחקו לו. גם בחצר הילדים לא סלחנים ואם מישהו מתחיל לבכות
 מכנים אותו: "בכנו, זללו".
 גם המבגרים צוחקים לעתים קרובות כשהילדים בוכים, אולי הילדים למדו מהם. ומי שיכול,
 מתאפק, כדי שלא יראו.
 היום הראשון בבית הספר.
 יושב ישיק, זו ממש עד קצה הספסל, אָבל כל פעם כשהוא מציץ במי שיושב לידו, נזכר מי. וכל
 הזמן עליו להשמר שלא לברח - להחזיק מעמד לפחות היום. כשיחזור הביתה ידבר עם אמא: מה
 לעשות כדי שלא יצטרף לשבת יחד אתו?
 ישיק מקשיב, והמורה מדברת על כך שהתלמידים צריכים להיות חרוצים בלמודים, לא לקמט את
 המחברות, לצחצח שנים במברשת שנים ולא להפריע בשעורים.
 כאלו מקשיב אָבל כל פעם מושך באף.
 המורה לא מכירה עדין את הילדים ולכן היא שואלת:
 - בוא הנה, אתה, מהספסל האחרון. מה שמך? למה אתה בוכה?
 הסתובבו כלם ומסתכלים. ומתחילים לדבר:
 - מפני שהוא לא רוצה לשבת ליד היהודי.
 - למה היהודי בא הנה?
 אָפלו יצאו מהספסלים כדי להיטיב ולראות ואז התחילו:
 - יהודון - רבי - מושיק.
 המורה קמה. השתתקו קצת מפני שאינם יודעים עדין מה מתר ומה אסור. ושוב:
 - מסריח מבצל. לך לבית הכנסת, לחדר, לשבס! לך למושקים שלך! לא רוצים!
 המורה עומדת וממתינה והילדים סקרנים לשמע מה תאמר. אָבל המורה לא אומרת שום דבר
 ורק הוציאה את הסכה משערוניה ושחררה אותו. יפות שערוניה של המורה - אַרְכּוּת,
 בהירות, מסורקות בקפידה.
 מה יקרה עכשו?
 דממה.
 - סוף סוף גמרתם? - שואלת המורה.
 - מה היינו צריכים לגמר? - אומר הילד שהשליף אָבנים בחצר.
 - אָנחנו כבר "נדאג" לו עד שישתלק.
 - לא ישתלק - אומרת המורה - גם אם תרביצו לו כל היום הוא חייב להשאיר פאו, מפני שיש
 החק. ועכשו תרגעו: אָספר לכם את ספורה של הצלוקת הזאת. אתם יודעים מה זאת צלוקת?

המורה רכנה קדימה והראתה מקום חשוף בין שערותיה – צלקת.

קדם לכן אי אפשר היה לראות שום דבר.

- אתם רואים?

- זה מאבן.

- או שסוס בעט בך, המורה.

- לא סוס אלא בני אדם. אנשים קטנים, לא חכמים ומרשעים.

המורה אספה את שערותיה והחזירה אותן למקומן, לא מסתכלת ביושבים בכתה אלא כאלו גבוה מעליהם, כאלו על איזו תמונה.

- הייתי ילדה כמוכם עכשו. אמא גרה בעיר קטנה. היו שם מעט פולנים, רק גרמנים. אבא שלי נפטר. היינו רק שתיים: אמא ואני.

והחלק הזה של פולין היה שיך לגרמנים. וגם אצל הגרמנים היה אז חק כזה שהילדים חייבים ללכת לבית הספר. ולכן אמא רשמה אותי – שאם לא הייתה רושמת, הייתה משלמת קנס או הולכת לבית הסתר. לא הבנתי אז הרבה. ביום בו היה עלי ללכת בפעם הראשונה לאותו בית ספר גרמני אמא נשקה לי והתחילה לבכות. ואמרה: "מסכנה קטנה שלי", ואני התפלאתי, מפני ששמחתי שכבר אהיה תלמידה. למה אמא דואגת? ומצטערת?

- ומה אתם חושבים? מהר מאוד הפסקתי להתפלל. אתם מנחשים בודאי? ...

- כשצעקתם על הילד הזה מפני שהוא יהודי, נזכרתי ביום הראשון והעצוב שלי בבית הספר. ונזכרתי שאמא בראותה אותי אמרה:

"אלהים יעניש אותם על מה שעשו לך". אותם – את הגרמנים.

די, ילדים. זה היה מזמן. עבר כבר. לא נעים להזכר.

המורה סרבה לספר הלאה, אבל התחילו לבקש:

המורה, ספרי לנו, ספרי איך זה היה.

- איך זה היה? – אף אחד לא רצה לשבת לידי על הספסל. אמרו: "חזירה פולניה" – "פולניה מקוללת" – "אבא שלך שכור". ואבא שלי מעולם לא שתה וודקה, אפילו בירה לא שתה. לא הבנתי אז הרבה גרמנית. לא כל כך הבנתי את כל מה שאמרו. אבל הייתה בהם רשעות כזאת, שנאה כזאת. רק ארבעה ילדים לא הציקו לי, שלושה בנים וילדה אחת. קראו לה ארנה. אחר כך בקשתי ממנה שלא תגן עלי, שתעמיד פנים שגם היא לא אוהבת אותי. מפני שגם אותה התחילו לרדף. שאלו כמה שלמתי לה שהיא מגנה עלי. היה לי רע – רע מאוד בבית הספר הגרמני הזה.

צלצול הפעמון קטע את הספור.

חבל.

ועכשו, אחרי הצלצול, ואחר כך בימים הבאים בקשו הילדים פעמים רבות שהמורה תספר להם מי ואיך זרק בה אבן. אבל המורה התעקשה וסרבה לספר. לא כדאי. מה זה אבן, זדוע – קשה – כאב – הגלד. ממילא לא תבינו, ילדים: צלקת בראש לא כואבת, אבל גם בנפש נשארה צלקת מהאבן הזאת. והצלקת בנפש ממשיכה לכאב. אל תציקו, ילדים, לא לילד הזה ולא לאף אחד. הגנו על כבודו של בית הספר הפולני שלנו. שאף אחד לא יצא מבית ספר פולני וילך לעולם, לחיים, עם צלקת כשלי: על הראש ובנשמה.